

Cédric Hèle instituut vzw
Vlaams Instituut voor Psychosociale Oncologie

structurele partner van
Kom Op tegen Kanker

E-LEARNING PIJN EN KANKER

30/01/2024

Morgane Hubin
Pijnpsychologe UZ Leuven LAC

A large crowd of people in various colors walking on a light-colored surface, with the title text overlaid.

DEMOGRAFIE VAN DE PIJNPATIËNT

GESLACHT

- Chronische pijnklachten komen vaker voor bij vrouwen dan bij mannen → Cfr pijnkliniek: 2/3^e vrouwen
- Verschil in soorten pijn:
 - Vrouwen: hoofdpijn, burning mouth, kaakpijn, buik-en darmklachten, postoperatieve pijn, galkoliek
 - Mannen: meer clusterhoofdpijn (x4), trigeminusneuralgie, jicht, beenpijn door slechte doorbloeding, pancreaspijn, buikpijn
- Ook verschillende reactie op pijnstillende medicatie en technieken
- Oorzaak is multifactorieel: genetisch, anatomisch, fysiologisch, neuronaal, hormonaal (vb hoofdpijn), psychisch en sociaal
- Genderidentiteit: ook aanleiding tot subtiele verschillen vergelijkbaar met biologische verschillen

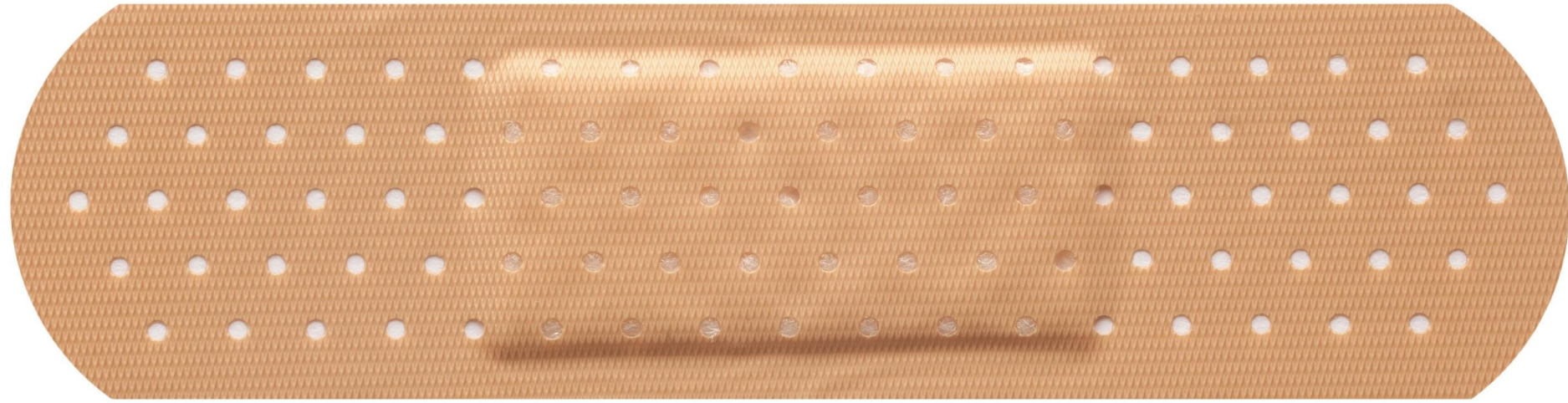
PIJN EN PERSOONLIJKHEID

- geen typische 'pijnpersoonlijkheid'
- onderzoek: meer 'Harm Avoidance' en lagere scores op 'Self-Directedness'
- Mmpi scores verhoogd op hypochondrie, hysterie en depressie → oorzaak of gevolg?
- persoonlijkheidsstoornissen: comorbiditeit met borderline persoonlijkheid, mogelijk door gemeenschappelijke basis in vroegkinderlijk trauma
- Klinische indruk: perfectionisme, 'persisters' vs 'avoiders', zorgend en verantwoordelijk → 'de rek is uit de veer'

VROEGKINDERLIJK TRAUMA

- 70% van de mensen met chronische pijn geeft aan minstens 1 traumatische gebeurtenis mee te hebben gemaakt ('normale' bevolking: 18%)
- Symptomen van het Post-Traumatisch stressyndroom hebben een sterke invloed op het pijnsysteem en op het stresssysteem
- polyvagaal theorie <https://youtu.be/fMpbQv2UX8I?si=YcCEOIke-U9PcA5b>

MEDISCH/LICHAMELIJKE ASPECTEN

ALGEMENE VRAGEN

- Hoe kan je inschatten wanneer een extra consult bij de arts nodig is? → Contactname arts/pijnteam
- hoe bepalen artsen hoeveel pijnstillende medicatie een patiënt mag krijgen? → opbouwschema's
- Wanneer wordt er doorverwezen naar de pijnkliniek?
 - gehospitaliseerde pten: pijnteam aan bed
 - niet-gehospitaliseerde pten: onco-pijnraadpleging
 - wanneer complexer multifactorieel verhaal: pijncentrum

SOORTEN PIJN

- Nociceptieve pijn
 - rechtstreekse stimulatie pijnreceptoren door mechanische, chemische of thermische prikkels
 - Viscerale pijn: thv de organen
 - Meeste vormen gaan gepaard met ontstekingsprocessen
- Neuropathische pijn
 - beschadiging van de zenuwen – geen normaal waarschuwingsproces
 - kan evolueren naar chronische pijn
 - Na borstchirurgie 30% kans op CP
- Nociplatische pijn
 - Veel discussie
 - Functionele pijn, centraal overgevoeligheidsyndroom
 - Verandering in de pijnzin zonder activatie van de pijnreceptoren door schadelijke prikkels of door beschadiging van het seomatosensorisch systeem
 - Meestal geen organische oorzaak aangetoond

CENTRALE SENSITISATIE

“Centrale sensitatie is een neurologisch proces waarbij het centrale zenuwstelsel, met name het ruggenmerg en de hersenen, een verhoogde gevoeligheid ontwikkelt voor pijnlijke prikkels. Het treedt op als reactie op langdurige of herhaalde pijnstimulatie.”

Casus uit gestelde vragen - “het is psychisch”

ZIEKTETHEORIEËN VAN PTEN

- pijn = teken van letsel, gevaar
- pijn doordat er iets misliep tijdens een ingreep, al dan niet herstelbaar
- pijn door jarenlange fysieke overbelasting
- pijn door jarenlange stress/psychische overbelasting
- “ik weet het niet”

BEHANDELING KANKERPIJN & OPIOÏDE PIJNSTILLERS

- bij kankerpijn blijven sterke opioïden de hoeksteen van de behandeling
- bij 1/10 pten volstaat dit niet → technische interventies, vb neurolyse (stukmaken zenuwen ~ cave fantoompijn) of pijnpomp in ruggenmergkanaal
- Voortdurende afweging tussen pijnstillende werking tov neveneffecten (pijndagboek)
- Afhankelijk van context: oncologische/palliatieve pt vs chronische pijnpatiënt → beleid afhankelijk van levensverwachting
- Adjuvante analgetica
 - anti-epilepticum gabapentine of pregabaline
 - amitriptyline/nortriptyline
 - serotonine en noradrenaline heropnameremmer (SNRI) (venlafaxine of duloxetine)

CHEMOTHERAPIE GEINDUCEERDE NEUROPATHISCHE PIJN

Was H, Borkowska A, Bagues A, Tu L, Liu JYH, Lu Z, Rudd JA, Nurgali K, Abalo R. Mechanisms of Chemotherapy-Induced Neurotoxicity. *Front Pharmacol.* 2022 Mar 28;13:750507. doi: 10.3389/fphar.2022.750507. PMID: 35418856; PMCID: PMC8996259.

Gong N, Hagopian G, Holmes TC, Luo ZD, Xu X. Functional Reorganization of Local Circuit Connectivity in Superficial Spinal Dorsal Horn with Neuropathic Pain States. *eNeuro.* 2019 Oct 10;6(5):ENEURO.0272-19.2019. doi: 10.1523/ENEURO.0272-19.2019. PMID: 31533959; PMCID: PMC6787342.

Breitinger U, Breitinger HG. Excitatory and inhibitory neuronal signaling in inflammatory and diabetic neuropathic pain. *Mol Med.* 2023 Apr 17;29(1):53. doi: 10.1186/s10020-023-00647-0. PMID: 37069517; PMCID: PMC10111846.

Valentine T, Hardowar L, Elphick-Ross J, Hulse RP, Paul-Clark M. The Role of Vascular-Immune Interactions in Modulating Chemotherapy Induced Neuropathic Pain. *Front Pharmacol.* 2022 Jun 22;13:887608. doi: 10.3389/fphar.2022.887608. PMID: 35814225; PMCID: PMC9257211.

CONCRETE VRAAG

*Afgelopen jaar heb ik 2 patiënten gezien waarbij de pijn niet onder controle geraakte, waarschijnlijk waren het botpijnen omwille van **meta's**. Moeilijk om, als de pijn zo de bovenhand neemt, therapeutisch te blijven handelen en/of hierin verandering in teweeg proberen te brengen. Zijn hier tips voor?*

Hoe omgaan met machteloosheid, uitzichtloosheid bij patiënt en jezelf?

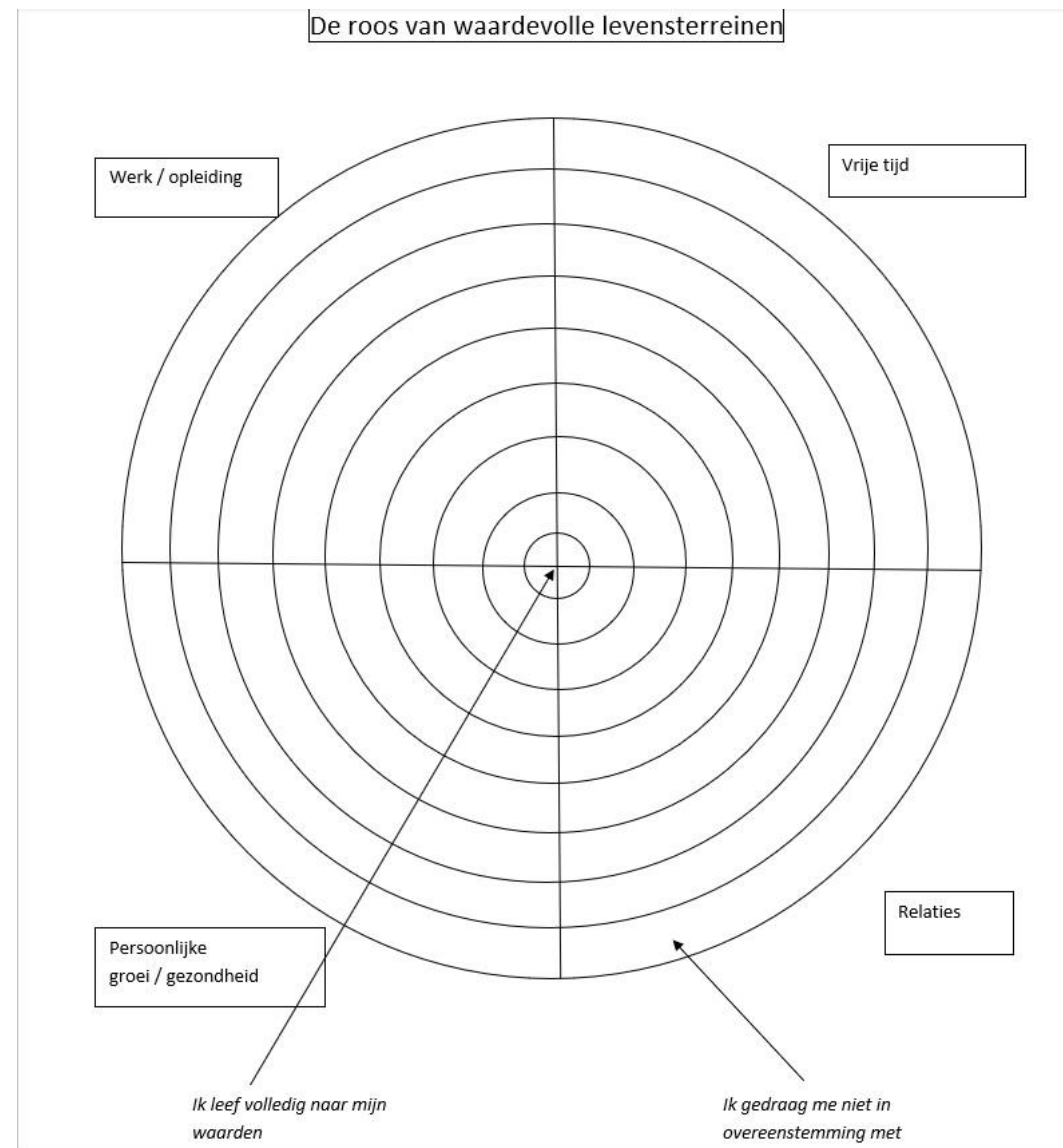
PSYCHOLOGISCHE
ASPECTEN

AFLEIDING BIJ PIJN

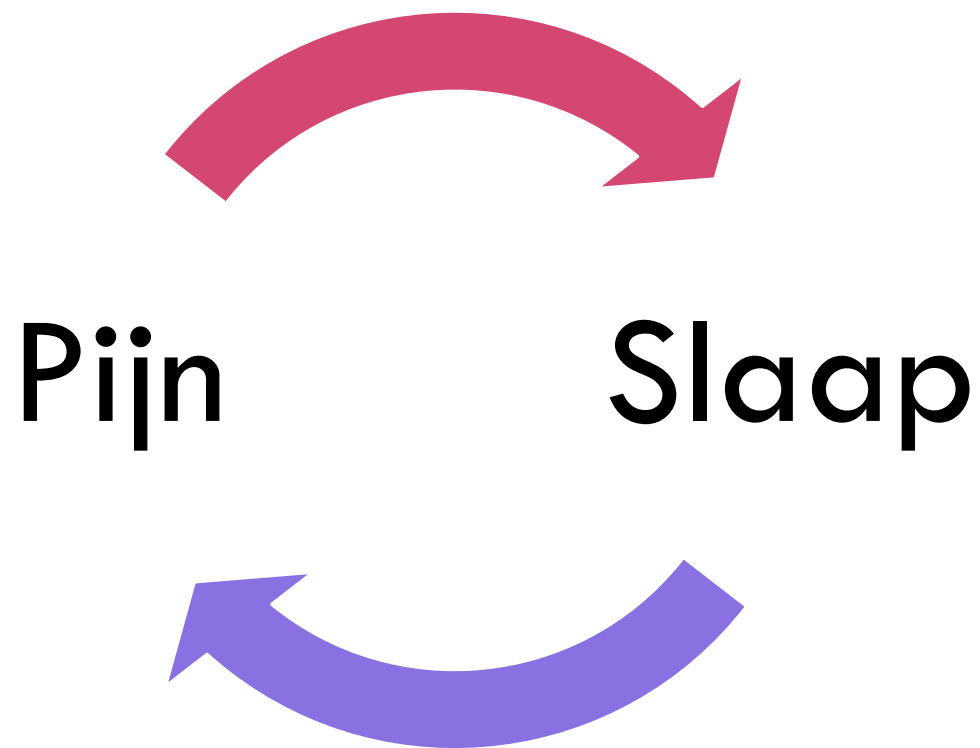
- “teveel aandacht op pijn, brengt de pijn naar de voorgrond”
- afleiding bij acute pijn
- afleiding bij chronische pijn:
 - **evenwicht** vinden tussen ‘luisteren naar lichaam’ en afleiding
 - cave persisters

ACT BIJ PIJN

SLAAP EN PIJNKLACHTEN

PIJN VERERGERT SLECHT SLAPEN

Pijnklachten verstoren slaap

Vaker ontwaken

Moeilijker terug inslapen

Verlaagde slaapkwaliteit

Goede pijncontrole is belangrijk!

Eventueel antidepressiva inzetten om slaap te bevorderen en pijnvermindering te bekomen → doorverwijzing (pijn)psychiater

Daarnaast: basis slaaphygiëne

BOEKEN ROND PIJN – ACT- MINDFULNESS

Pijn. Beter leven met pijn

Auteur: [Bart Morlion](#)

9789401458160

Leven met pijn. De kunst van het aanvaarden.

Auteur: [Karlein Schreurs](#)

9789461050816

Aandacht voor pijn

Auteur: [Vidyamala Burch](#)

9789060307663

A group of stylized, golden-brown paper figures holding hands in a circle, symbolizing community and social connection. The figures are simple in design, with rounded heads and limbs. The background is a soft, light grey gradient. The text 'SOCIALE ASPECTEN' is centered over the figures in a white, sans-serif font. A thin white vertical line is positioned to the right of the text.

SOCIALE ASPECTEN

PRATEN OVER PIJN

Wel of niet?

Verschil hulpverlener/ sociale omgeving

Afhankelijk van context:
betekenis van pijn (casus van de
10 hulpverleners)

PIJN EN SOCIALE ROLLEN

→ het niet meer kunnen vervullen van rollen

→ je rol (als ouder) als beschermende factor (afleiding, je sterk houden) vs valkuil

VRAGEN?

Mail: Morgane.Hubin@uzleuven.be

